

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Mgr. Barbory Berkové a soudců JUDr. Markéty Fialové a JUDr. Michala Jantoše ve věci

žalobců: a) **P. K.**
b) **B. K.**
oba bytem X
oba zastoupeni advokátem JUDr. Davidem Pytelou, MBA, LL.M.
sídlem Litovelská 1349/2b, 779 00 Olomouc

proti
žalovanému: **Krajský úřad Olomouckého kraje**
sídlem Jeremenkova 1191/40a, 779 00 Olomouc

za účasti: **Ř. s. a d. Č.**
sídlem N. P. 56, X P.

**o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 4. 2022, č. j. KUOK 43289/2022, ve věci
odnětí vlastnického práva,**

takto:

I. Rozhodnutí Krajského úřadu Olomouckého kraje ze dne 20. 4. 2022, č. j. KUOK 43289/2022, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci a) na náhradě nákladů řízení 25 138,70 Kč, a to do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku, to vše k rukám zástupce žalobce a) JUDr. Davida Pytely, MBA, LL.M. sídlem Litovelská 1349/2b, 779 00 Olomouc.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni b) na náhradě nákladů řízení 18 411,10 Kč, a to do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku, to vše k rukám zástupce

Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

žalobkyně b) JUDr. Davida Pytely, MBA, LL.M. sídlem Litovelská 1349/2b, 779 00 Olomouc.

IV. Osoba zúčastněná na řízení **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

A. Vymezení věci a obsahu podání

1. Žalobci jsou vlastníky pozemků parc. č. XA, XB, XC a XD, k. ú. P., obec P. Žalovaný napadeným rozhodnutím na základě žádosti osoby zúčastněné na řízení rozhodl mezitímním rozhodnutím podle § 4a zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů, a § 24 odst. 3 zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), ve znění pozdějších předpisů, tak, že odňal vlastnické právo žalobců k jejich pozemku parc. č. XA ve prospěch České republiky jednající prostřednictvím osoby zúčastněné na řízení za účelem realizace veřejně prospěšné stavby dopravní infrastruktury označené jako „Dálnice D1-stavba X Ř.-P.“ (výrok I), určil, že osoba zúčastněná na řízení je povinna zahájit uskutečňování účelu vyvlastnění nejpozději do 4 let od právní moci napadeného rozhodnutí (výrok II) a stanovil za odnětí vlastnického práva žalobců zálohu ve výši 73 610 Kč, kterou byla osoba zúčastněná na řízení povinna uhradit žalobcům do 60 dnů od právní moci rozhodnutí (výrok III).
2. Žalobci s napadeným rozhodnutím nesouhlasí a brojí proti němu žalobou, ve které se domáhají jeho zrušení v plném rozsahu. Žalobní body soud stručně shrnuje takto:
 - správní řízení bylo zatíženo procesní vadou. Podle § 22 zákona o vyvlastnění musí být účastníci uvědoměni o ústním jednání alespoň 15 dnů předem, žalobkyni b) však bylo oznámení o něm doručeno až dne 21. 2. 2022, tj. po uskutečnění ústního jednání. Žalobkyně b) se jej sice zúčastnila, ale nestihla se na něj řádně připravit a uvést veškeré skutečnosti a důkazy k věci. K tomu jako důkaz navrhli zásilku s oznámením o zahájení řízení;
 - žalovaný opomenul procesní stav soudního řízení, jehož předmětem je přezkum rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 4. 2021, ve věci umístění předmětné stavby dálnice. Nejvyšší správní soud (NSS) rozsudkem ze dne 21. 4. 2022, č. j. 10 As 533/2021-140 zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. 9. 2021, č. j. 38 A 4/2021, jímž byla zamítnuta žaloba proti zmíněnému rozhodnutí žalovaného. Krajský soud se dle NSS má zabývat vlivem předmětné stavby na životní prostředí, proto je realizace předmětné stavby nejistá a závisí na výsledku soudního řízení. Rozhodnutí žalovaného je proto předčasné;
 - v napadeném rozhodnutí je nedostatečně vymezen veřejný zájem sledovaný vyvlastněním. Podle nálezu Ústavního soudu (ÚS) ze dne 17. 3. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 24/08 je nutné veřejný zájem konkrétně zjistit v průběhu správního řízení. Žalovaný v napadeném rozhodnutí identifikoval jediný veřejný zájem, a to stavbu dálnice D1 v úseku Říkovice-Přerov, a zcela opomenul, že Magistrát města P. zahájil dne 19. 4. 2021 územní řízení o umístění stavby „P.-D., VN09, vVN zdvojení vedení“, která má být umístěna mj. na pozemku žalobců parc. č. XA. Žalovaný jako nadřízený orgán musel o

Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

této skutečnosti vědět, přesto se vůbec nezabýval otázkami spojenými s umístěním nového nadzemního vedení. Zamlčením tohoto dalšího záměru došlo k porušení požadavku ÚS na to, aby byl veřejný zájem zjištěn konkrétně. Žalovaný měl přezkoumat i tento účel a zhodnotit, zda veřejný zájem převažuje nad zachováním stávajících práv žalobců. Není přípustné, aby došlo k vyvlastnění pozemku žalobců za jistým účelem, avšak následně použit k jinému účelu;

- ze strany osoby zúčastněné na řízení nebyla od počátku vyvíjena dostatečná snaha o dosažení konsenzu. Žalobci jasně deklarovali, že nemají zájem bránit realizaci stavby předmětného úseku dálnice D1, ale všechny učiněné návrhy, které se datovaly již od roku 2013, nemohli přijmout, protože byly rozporné s právními předpisy a ignorovaly legitimní požadavky žalobců, které měly být do smlouvy zapracovány. Předně žalobci upozorňovali na to, že není vyřešen jejich přístup k jejich zbylým pozemkům, které neměly být předmětem převodu. Přístup na své pozemky mají žalobci toliko skrze pozemek parc. č. XA, k němuž vedla obslužná cesta, která byla vlivem stavebních prací zničena. Pokud by žalobci pozbyli vlastnické právo k němu, ztratili by přístup k ostatním pozemkům. Na tento požadavek osoba zúčastněná na řízení nereagovala. Dále upozornili osobu zúčastněnou na řízení, že se na pozemku parc. č. XA nachází elektrická přípojka, kterou využívají při hospodaření na svých pozemcích. Žalobci navrhli, aby byl smluvně ošetřen jejich přístup k přípojce, nebo byla vybudována nová přípojka na náklady osoby zúčastněné na řízení. Na požadavek žalobců však nebylo reagováno. Návrhy smluv byly rovněž nevyvážené, neboť žalobci by podle nich museli vyklidit z pozemku parc. č. XA uskladněný materiál pod sankcí smluvní pokuty, přičemž porušení povinností osobou zúčastněnou na řízení sankcionováno nebylo. Jelikož nebylo na žádný návrh žalobců přistoupeno, navrhli, aby za účelem přístupu na zbylé pozemky žalobců bylo v jejich prospěch zřízeno právo cesty za současného přemístění elektrické přípojky, nebo aby byl předmět koupě rozšířen na veškeré pozemky žalobců. Tyto požadavky osoba zúčastněná na řízení odmítla. Nadto navrhovaná kupní cena byla vyčíslena v rozporu s § 3b odst. 1 liniového zákona. Pozemek parc. č. XA byl v minulosti součástí pozemku parc. č. XB a osoba zúčastněná na řízení o něj projevila zájem a posoudila jej jako zemědělský. K vyčlenění pozemku parc. č. XA a vydání územního rozhodnutí došlo až po podání první nabídky nezávisle na vůli žalobců. Tyto změny nemohou jít k tíži žalobců, kteří k nim nezavdali žádnou příčinu. Charakter pozemku je nutné stanovit podle doby, kdy došlo k učinění prvního návrhu na odkup. Navíc pozemek parc. č. XA je evidován v katastru nemovitostí jako zahrada a je tak i užíván. Ze všech těchto důvodů měl být tento pozemek podle § 9 odst. 5 zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění pozdějších předpisů, posouzen jako zemědělský a kupní cena měla být stanovena podle § 3b odst. 1 písm. a) liniového zákona, neboť pozemek parc. č. XA je evidován v katastru nemovitostí jako zahrada a je tak zemědělským pozemkem podle § 9 odst. 1 písm. b) zákona o oceňování majetku;

3. Žalovaný navrhl žalobu zamítnout a odkázal na napadené rozhodnutí. Nad jeho rámec uvedl, že žaloba byla podána až po uplynutí zkrácené žalobní lhůty. Předmětná územní rozhodnutí týkající se relevantního úseku dálnice D1 byla ke dni vydání rozhodnutí pravomocná. Žaloby proti nim nemají odkladný účinek a tento ani nebyl dodatečně přiznán rozhodnutím soudu. Žalovanému není známo, zda Magistrát města P. již vydal územní rozhodnutí o umístění stavby „P.-D., VN09, vVN zdvojení vedení“, není to patrné ani z žaloby. Navíc posuzoval účel, který byl identifikován v žádosti. Přístup na pozemky

Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

žalobců bude zajištěn pomocí cesty, která je součástí realizace stavby dálnice. Obslužná cesta bude posunuta na úroveň pozemku parc. č. XA. Z vydaných územních rozhodnutí rovněž vyplývá, že bude provedena přeložka nízkého napětí a budou přemístěny rozvaděče. Elektrická přípojka žalobců nezanikne, ale bude přemístěna na náklady osoby zúčastněné na řízení. Nebylo tedy důvodu, aby byly tyto skutečnosti součástí smlouvy o koupi předmětného pozemku. Pokud jde o cenu pozemku, žalobci mohli předložit vlastní znalecký posudek, leč neučinili tak. Oznámení o zahájení vyvlastňovacího řízení včetně poučení o stanovení termínu ústního jednání bylo oběma žalobcům doručeno dne 20. 1. 2022. Jelikož na něm nebylo uvedeno katastrální území, ve kterém se pozemek parc. č. XA nachází, vyhotovil žalovaný opravné oznámení, ve kterém na tuto skutečnost upozornil. Tento postup žalobce nikterak nezkrátil na jejich právech, jelikož byli řádně předvoláni 27 dnů před termínem ústního jednání.

4. Osoba zúčastněná na řízení předně poukázala na to, že žaloba byla podána opožděně, jelikož žalobci nezohlednili, že podle § 2 odst. 2 liniového zákona se lhůty k podání žaloby zkracují na polovinu. Územní rozhodnutí o umístění stavby předmětného úseku dálnice D1 bylo a je stále pravomocné. Krajský soud svým rozsudkem ze dne 12. 7. 2022, č. j. 38 A 4/2021-216 žalobu proti němu opět zamítl. Žalovaný nemohl zohlednit ve svém rozhodnutí stavbu nadzemního vedení, neboť ta nebyla vůbec zmíněna v návrhu. Žalovaný byl vázán návrhem, proto ani nemohl odejmout vlastnické právo žalobců k jinému účelu. Osoba zúčastněná na řízení odmítla, že by bylo možné se dohodnout na odkupu pozemku parc. č. XA. Naopak se vždy snažila vyhovět všem oprávněným požadavkům žalobců. Pozemek parc. č. XA (resp. pozemek parc. č. XB před jeho rozdělením) se pokusila získat návrhy smluv ze září 2013, října 2016, března 2020, července 2020 a června 2021. Žalobci na návrhy smluv vesměs reagovali nekonkrétně, zejména pokud jde o určení kupní ceny. Ve věci proběhlo i osobní setkání, avšak nepřineslo kýžený efekt. K pokusu o dohodu došlo i v průběhu správního řízení, ale bezúspěšně. K tomu osoba zúčastněná na řízení navrhla jako důkaz protokol ze dne 18. 11. 2019, dopisy ze dne 20. 11. 2019, 29. 6. 2020, 30. 8. 2021 a 4. 10. 2021 a návrh kupní smlouvy z března 2020. Pozemek parc. č. XB nebyl předmětem dalších návrhů z důvodu změny tvaru křižovatky oproti původnímu návrhu. Přístup na pozemky parc. č. XB, XC a XD je řešen veřejně přístupnou účelovou komunikací označenou jako stavební objekt SO 153, která bude realizována mj. i na pozemku par. č. XA. Její součástí bude sjezd až na hranici pozemku parc. č. XB, na které bude vybudován stavební objekt SO 714 – oplocení zahrádek s brankou. Přístup na zbylé pozemky žalobců tak bude zajištěn. Elektrická přípojka, která se nachází na pozemku parc. č. XA je v projektové dokumentaci řešena jako stavební objekt SO 434 – přeložka kabelů a SO 435 – přeložka elektrických rozvaděčů. Stávající kabelové vedení bude odpojeno ze skříně a demontováno. V místě stávající skříně bude namontována nová rozpojovací skříň, ze které se nově napojí nové přípojkové skříně kabelem. Po montáži pojistkových skříní se provede montáž elektroměrových rozvaděčů. Nová účelová komunikace a přeložka kabelů byly umístěny územním rozhodnutím vydaným Magistrátem města O. ze dne 19. 11. 2019, č. j. X. Stavba oplocení a přeložka rozvaděčů územní rozhodnutí nevyžaduje. Žaloba je tedy dle osoby zúčastněné na řízení nedůvodná.
5. Žalobci v replice uvedli, že jejich žaloba nemůže být posouzena jako opožděná, neboť byli napadeným rozhodnutím výslovně poučeni o tom, že mohou podat žalobu ve lhůtě 2 měsíců. Podle rozsudku NSS ze dne 20. 8. 2014, č. j. 8 As 48/2014-27 musí být součástí rozhodnutí o vyvlastnění i poučení o tom, že se lhůty pro podání žaloby zkracují. Chybné poučení nemůže jít k tíži žalobců. Návrh kupní smlouvy ze září 2013 neřešil přemístění

Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

přívodu elektřiny a znalecký posudek č. X vykazoval vady v popisu pozemku a ve stanovení jeho ceny. Ta byla vyčíslena na 153 Kč/m², avšak žalobcům bylo známo, že u obdobných pozemků činila cena 250 Kč/m². Návrh kupní smlouvy z října 2016 neřešil přístup na další pozemky žalobců ani přemístění přípojky, obsahoval sankční ujednání a k němu připojený posudek vymezil pozemek žalobců jako stavební, nikoliv nestavební. Proto jej žalobci odmítli. V únoru a březnu 2017 se uskutečnila osobní jednání, ale na nich ke shodě nedošlo. Další jednání se odehrálo dne 18. 11. 2019, na kterém žalobci opětovně uvedli, že chtějí smluvně vyřešit přístup na jejich pozemky v průběhu realizace stavby, umístění branky, vyřešení přístupu na pozemky po ukončení stavby, a přemístění elektrické přípojky. Návrh z března 2020 opět neřešil přístup na pozemky ani přemístění přípojky. Nadále obsahoval sankční ujednání. Totožné nedostatky obsahovaly návrhy smluv z července 2020 a června 2021. Přístup na pozemky žalobců je v současné době prakticky znemožněn. Projekt týkající se stavby nově navržené účelové komunikace je zatížen řadou nejasností. Zejména nejsou splněny podmínky pro jeho realizaci, protože schválený projekt předpokládá při její stavbě využití pozemku parc. č. XB, ten však osoba zúčastněná na řízení nezískala do svého vlastnictví a ani k tomu nečiní potřebné kroky. Pokud s realizací účelové komunikace, oplocení, přeložky kabelů a přeložky rozvaděčů osoba zúčastněná na řízení počítá, pak je s podivem, že je nechtěla zanést do smlouvy. Vydané územní rozhodnutí značí právo stavebníka stavbu na konkrétním pozemku umístit, nikoliv povinnost. Proto považovali žalobci za rozumné, zakotvit tuto povinnost ve smlouvě. Ze strany osoby zúčastněné na řízení nebyl nikdy řešen příjezd k pozemkům žalobců po dobu realizace stavby. K prokázání svých tvrzení žalobci navrhli jako důkaz znalecký posudek č. X, dopis žalobců k návrhu kupní smlouvy z října 2016, zápisy z jednání z února a března 2017, vyjádření žalobců k jednání ze dne 18. 11. 2019 a fotodokumentaci zachycující současný stav přístupové cesty. Na podporu své dřívější argumentace týkající se nedostatečné identifikace veřejného zájmu poukázali žalobci na nález ÚS ze dne 30. 8. 2022, sp. zn. IV. ÚS 2763/21.

6. U ústního jednání žalobci nad rámec již uvedeného doplnili, že i když Krajský soud v Ostravě žalobu proti územnímu rozhodnutí ve věci dálnice D1 v úseku Ř.-P. zamítl, pořád je možné, že dojde k jeho zrušení na základě opravných prostředků. Podle žalobců neměla být zjištěná obvyklá cena vynásobena koeficientem 1,5, nýbrž koeficientem 8 podle § 3b odst. 1 písm. a) liniového zákona. Je nepřípustné, aby došlo ke snížení koeficientu v důsledku umístění stavby dálnice, jejímž investorem je osoba zúčastněná na řízení. Pozemek parc. č. XA byl totiž posouzen jako stavební právě kvůli umístění dálnice na něm. Osoba zúčastněná měla rovněž odkoupit všechny pozemky žalobců. Ostatní pozemky jsou pro ně totiž nevyužitelné a vůči nim jim zůstalo toliko „holé vlastnictví“. Žalovaný uvedl, že předmětem řízení byla toliko otázka vyvlastnění, nikoliv náhrady za něj. Ta se bude řešit v samostatném řízení. Osoba zúčastněná na řízení uvedla, že na základě napadeného rozhodnutí již zaslala zálohu za vyvlastnění žalobcům, kteří si ji nevyzvedli. Dále garantovala žalobcům, že budou mít zajištěn přístup na zbylé své pozemky, budou k nim mít přivedenou elektrickou energii a bude jim vybudováno nové oplocení. Pozemek žalobců nebyl posouzen jako stavební z důvodu umístění dálnice, ale kvůli umístění elektrické přípojky k zahradní stavbě.

B. Posouzení věci krajským soudem

7. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů dle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), přičemž vycházel ze

Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).

K včasnosti žaloby

8. Ve věci není sporu o tom, že řízení o odnětí vlastnického práva k pozemku za účelem realizace stavby dálnice D1 v úseku Ř.-P. lze zařadit mezi řízení vymezená v § 1 odst. 1 liniového zákona. Lhůta pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu podle § 72 odst. 1 s. ř. s. činí 2 měsíce od jeho oznámení. Tato lhůta se podle § 2 odst. 2 liniového zákona zkracuje na polovinu, přičemž účastníci řízení musí být v řízení podle § 2 odst. 1 liniového zákona poučeni o tom, že se v dané věci předmětný zákon uplatní.
9. Jakkoliv není obecně žalovaný povinen poučit účastníky řízení o možnostech soudního přezkumu rozhodnutí (srov. rozsudek NSS ze dne 26. 6. 2008, č. j. 8 Afs 47/2007-90), žalovaný v poučení napadeného rozhodnutí uvedl, že *„lze výrok podle § 24 odst. 3 písm. a) vyvlastňovacího zákona přezkoumat v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů. Žalobu lze podle § 72 soudního řádu správního podat do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou“*.
10. Žalobci se mýlí v tom, že správní orgán, který vede řízení podle liniového zákona, musí účastníky poučit o možnosti podat žalobu proti výroku o vyvlastnění a o zkrácené lhůtě k jejímu podání. Odkaz na rozsudek NSS ze dne 20. 8. 2014, č. j. 8 As 48/2014-27 není přílehlavý. NSS v něm totiž řešil nedostatek poučení o zkrácené lhůtě k podání žaloby vůči rozhodnutí, které bylo vydáno až poté, co nabyla účinnosti novela provedená zákonem č. 405/2012 Sb. (tj. od 1. 2. 2013), avšak řízení bylo zahájeno před její účinností. Zákon o vyvlastnění ve znění do 31. 1. 2013 stanovil, že součástí poučení musí být také poučení o podmínkách přezkumu rozhodnutí v občanském soudním řízení [§ 24 odst. 3 písm. d) zákona o vyvlastnění], přičemž v něm byl přezkoumáván jak výrok o vyvlastnění, tak výrok o náhradě za něj (srov. důvodová zpráva k zákonu č. 405/2012 Sb., sněmovní tisk č. 683/0, Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, 6. volební období, dostupné na www.psp.cz). V době vydání rozhodnutí ve věci řešené NSS už ale byl přezkum rozhodnutí o vyvlastnění a náhradě za něj rozdělen mezi soudy ve správním soudnictví a soudy v občanském soudním řízení. S ohledem na přechodná ustanovení zákona č. 405/2012 Sb. a datum zahájení předmětného správního řízení NSS řešil obsah poučení o možnosti soudního přezkumu toliko ve vztahu k řízením, která probíhala ještě před uvedenou novelou, dovodil povinnost správního orgánu poučit účastníky i o možnosti podání žaloby a lhůtě k jejímu podání.
11. Zákonem č. 405/2012 Sb. bylo s účinností od 1. 2. 2013 mimo jiné v zákoně o vyvlastnění toto jednoznačné pravidlo o obligatorním poučení zcela zrušeno. Za právního stavu, v němž probíhalo vyvlastňovací řízení vedené vůči žalobcům, již zákon o vyvlastnění ani liniový zákon povinnost takového poučení neukládal.
12. Nicméně je nutné dát žalobcům za pravdu v tom, že jim nelze klást k tíži, pokud se řídili nesprávným poučením žalovaného. Ten sice v poučení citoval ustanovení § 72 odst. 1 s. ř. s., ze kterého vyplývá, že lhůta k podání žaloby činí 2 měsíce, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, a v rámci této citace tedy upozornil na možnost, že jiný právní předpis může stanovit lhůtu odlišnou, nicméně lze rozumně předpokládat, že když už se rozhodl žalovaný poučit žalobce o možnosti podat žalobu a o lhůtě o ní, tak že jim poskytne

poučení správné a úplné. Jinak řečeno, poučení žalovaného lze vnímat jediné tak, že zkratka není jiného zákona, který by stanovil odlišnou lhůtu k podání žaloby, neboť jinak by se o něm žalovaný zmínil. Pokud by za této situace krajský soud odmítl žalobu jako opožděnou, porušil by právo žalobců na spravedlivý proces zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny (blíže srov. např. nálezy ÚS ze dne 20. 2. 2002, sp. zn. II. ÚS 618/01, N 20/25 SbNU 153 nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2011, sp. zn. 28 Cdo 3097/2010).

13. Lze tak uzavřít, že žaloba sice byla podána po lhůtě zkrácené ustanovením § 2 odst. 2 liniového zákona, nicméně v souladu s poučením, které žalovaný poskytl žalobcům. Žalobu proto nelze odmítnout pro opožděnost.

K procesní vadě

14. Podle § 22 odst. 1 věta druhá zákona o vyvlastnění platí, že „o ústním jednání uvědomí účastníky řízení nejméně 15 dnů před jeho konáním“.
15. Ze správního spisu vyplývá, že oznámení o zahájení vyvlastňovacího řízení datované dnem 13. 1. 2022, č. j. KUOK 4944/2022, které rovněž obsahovalo informaci o nařízeném ústním jednání na den 17. 2. 2022, bylo oběma žalobcům doručeno dne 20. 1. 2022. Ze spisu dále vyplývá, že žalovaný skutečně vydal „opravné“ oznámení datované dnem 9. 2. 2022, ve kterém toliko doplnil údaj o tom, že pozemek parc. č. XA leží v k. ú. P., a které bylo doručeno žalobcům dne 21. 2. 2022. Tvrzení o tom, že žalobkyně b) byla předvolána až po uskutečnění ústního jednání, je tak zjevně nepravdivé. Oba žalobci byli totiž předvoláni již dne 20. 1. 2022, tj. včas. Námitka není důvodná.

K nejisté budoucnosti dálnice D1 v úseku Říkovice-Přerov

16. Podle § 3 odst. 2 zákona o vyvlastnění platí, že „sleduje-li se vyvlastněním provedení změny ve využití nebo v prostorovém uspořádání území, včetně umísťování staveb a jejich změn, lze je provést, jen jestliže je v souladu s cíli a úkoly územního plánování“. Citované ustanovení upravuje jednu z podmínek pro omezení či odnětí vlastnického práva. Jejím účelem je zajistit, že záměry, pro které má dojít k odnětí či omezení vlastnického práva, jsou v souladu s cíli a úkoly územního plánování. Nedávalo by totiž smysl omezovat vlastnické právo pro záměr, u kterého nemůže dojít k jeho realizaci pro nesoulad s cíli a úkoly územního plánování. Splnění této podmínky se zpravidla prokazuje územním rozhodnutím vydaným podle § 76 a násl. zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů (případně nějakou jeho procesní alternativou), které je vyvlastnitel povinen připojit k žádosti o vydání rozhodnutí o omezení či odnětí vlastnického práva podle § 18 odst. 3 písm. b) zákona o vyvlastnění.
17. Osoba zúčastněná na řízení k žádosti připojila územní rozhodnutí ze dne 3. 6. 2006, č. j. SÚ-3229/2005-KI vydané Městským úřadem P., potvrzené rozhodnutím Krajského úřadu Olomouckého kraje ze dne 25. 7. 2006, č. j. X (právní moc 12. 8. 2006) a dále změnové rozhodnutí Magistrátu města O. ze dne 19. 11. 2019, č. j. X, jež bylo potvrzeno rozhodnutím žalovaného ze dne 14. 4. 2021, č. j. X (právní moc 29. 4. 2021). Z nich vyplývá, že stavba dálnice D1 v úseku Ř.-P. bude umístěna mj. na pozemku žalobců parc. č. XA (konkrétně stavební objekt X – Souběžná polní cesta podél silnice I/55 vpravo). Z toho žalovaný usoudil, že stavba dálnice D1 v úseku Ř.-P. je souladná s cíli a úkoly územního plánování. Dále se žalovaný zabýval tím, zda předmětná stavební povolení nepozbyla platnosti a dospěl k závěru, že nikoliv (str. 9, 10 a 15 napadeného rozhodnutí).

18. K samotné námitce krajský soud uvádí, že výše specifikovaná územní rozhodnutí byla ke dni vydání napadeného rozhodnutí pravomocná a nepozbyla platnosti. Soud podle § 75 odst. 1 s. ř. s. vychází při přezkoumání rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného. Z této zásady sice NSS dovodil některé výjimky (např. při zrušení aplikovaného právního předpisu ÚS, při změně právní úpravy ve prospěch pachatele správního deliktu), avšak žádná z nich by nebyla aplikovatelná na nynější věc. Proto by ani případné zrušení předmětného územního rozhodnutí soudem nemohlo být zohledněno v tomto řízení. Navíc soudu je z úřední činnosti známo, že Krajský soud v Ostravě svým rozsudkem ze dne 12. 7. 2022, č. j. 38 A 4/2021-216 žalobu proti němu zamítl. Případné zrušení předmětného územního rozhodnutí se proto navíc jeví jako pouhá spekulace. Ani tato námitka není důvodná.

K nutnosti identifikace veřejného zájmu

19. Čl. 11 odst. 4 Listiny stanoví, že „*vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu*“. Podle § 3 odst. 1 věta první zákona o vyvlastnění platí, že „*vyvlastnění je přípustné jen pro účel vyvlastnění stanovený zvláštním zákonem a jen jestliže veřejný zájem na dosažení tohoto účelu převažuje nad zachováním dosavadních práv vyvlastňovaného*“. Z § 4 odst. 2 zákona o vyvlastnění vyplývá, že „*veřejný zájem na vyvlastnění musí být prokázán ve vyvlastňovacím řízení*“.
20. Další z podmínek, který musí být pro rozhodnutí o odnětí či omezení vlastnického práva splněna, je veřejný zájem na takovém rozhodnutí. Veřejný zájem je neurčitým právním pojmem. Ústavní soud k otázce definování veřejného zájmu ve správním řízení uvedl, že „*veřejný zájem v konkrétní věci by měl být zjišťován v průběhu správního řízení na základě poměrování nejrůznějších partikulárních zájmů, po zvážení všech rozporů a připomínek. Z odůvodnění správního rozhodnutí pak musí zřetelně vyplynout, proč veřejný zájem převážil nad řadou jiných partikulárních zájmů. Veřejný zájem je třeba nalézt v procesu rozhodování*“ (náleze ze dne 28. 6. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 24/04).
21. Žalovaný ohledně této otázky uvedl, že předmětná stavba je stavbou veřejně prospěšnou ve smyslu § 170 odst. 1 písm. a) stavebního zákona, což vyplývá jak z územního rozhodnutí, tak i z územně plánovací dokumentace. Tato stavba má přispět ke zlepšení dopravní obslužnosti nejen na území Olomouckého kraje, ale i celé ČR. Dospěl též k jednoznačnému závěru o tom, že rozhodnutí o odnětí vlastnického práva za účelem realizace této veřejně prospěšné stavby převáží nad zachováním vlastnického práva žalobců (jelikož do samotného posouzení proporcionality žádná námitka nemířila, odkazuje krajský soud na str. 10 až 14 napadeného rozhodnutí).
22. Žalovaný tak řádně a zcela konkrétně identifikoval veřejný zájem a posoudil jej ve vztahu k právům žalobců. To do puntíku vyhovuje i právnímu názoru vyslovenému v nálezech ÚS ze dne 17. 3. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 24/08 a ze dne 30. 8. 2022, sp. zn. IV. ÚS 2763/21. V prvním z nich ÚS shledal jako protiústavní deklarování veřejného zájmu na konkrétní stavbě v právním předpisu, protože tato otázka má být řešena na základě konkrétních okolností v individuálním správním aktu. Ve druhém z nich se ÚS zabýval ústavní konformitou § 3 odst. 2 energetického zákona, který stanoví nevyvratitelnou domněnku existence veřejného zájmu na vyvlastnění za účelem realizace některých typově vymezených staveb energetické infrastruktury. I zde zdůraznil nutnost individuálního poměrování práv. Přesně tak ale žalovaný v této věci postupoval. Z názoru vysloveného ÚS rozhodně nelze dovodit to, co tvrdí žalobci, a sice že by žalovaný musel předvídat a

posoudit všechny možné stavby, které by mohly být v budoucnu umístěny na pozemku, o který v řízení jde. Není ani zřejmé, zda ke dni vydání napadeného rozhodnutí bylo už vydáno územní rozhodnutí o umístění stavby „P.-D., X, vVN zdvojení vedení“. Součástí správního spisu totiž bylo pouhé oznámení o zahájení územního řízení, kterým žalobce již v řízení argumentoval. Žalovaný se zabýval záměrem, který byl v žádosti identifikován a postupoval zcela správně. V tomto ohledu je uvedená stavba energetického vedení irelevantní.

23. V nynější věci nejde o to, že by došlo k odnětí vlastnického práva žalobců za účelem realizace konkrétní stavby, která nebude nakonec postavena, ale bude namísto ní vybudována stavba jiná. Z úřední činnosti je krajskému soudu známo, že osoba zúčastněná na řízení podniká kroky k získání stavebního povolení ke stavbě dálnice D1 v úseku Říkovice-Přerov (to navíc vyplývá i ze správního spisu, jehož součástí je titulní strana žádosti o vydání stavebního povolení). Pokud vedle této stavby bude nakonec postavena i stavba energetického vedení, nijak to nezasahuje do práva žalobců a nezpochybňuje účel, pro který bylo jejich vlastnické právo k pozemku parc. č. XA odňato. Námitka není důvodná.

K subsidiaritě vyvlastnění

24. Odnětí či omezení vlastnického práva je možné teprve tehdy, pokud nelze potřebných práv dosáhnout dohodou mezi dotčenými osobami. Právě do kontraktačního procesu směřují poslední námitky žalobců. Podle nich osoba zúčastněná na řízení nevyvinula dostatečnou snahu k dosažení dohody a současně nabízela žalobcům kupní cenu stanovenou v rozporu s liniovým zákonem.
25. Ustanovení § 3 odst. 2 liniového zákona stanoví, že „pro splnění podmínky přípustnosti vyvlastnění podle zákona o vyvlastnění, spočívající v povinnosti nejprve učinit návrh na získání potřebných práv k pozemku nebo stavbě dohodou, postačí doručení návrhu smlouvy na získání potřebných práv a) na adresu, kterou vlastník nemovitosti předem písemně sdělil, nebo b) na adresu místa trvalého pobytu vlastníka nemovitosti nebo jeho adresu bydliště v cizině nebo na adresu evidovanou v katastru nemovitostí, jde-li o fyzickou osobu, nebo c) na adresu sídla evidovanou v katastru nemovitostí, jde-li o právnickou osobu. Lhůta podle § 5 odst. 1 zákona o vyvlastnění počíná plynout ode dne doručení na adresy uvedené v písmenech a) až c). Doručení návrhu smlouvy na získání potřebných práv má účinky i vůči všem právním nástupcům vyvlastňovaného“. Odst. 6 téhož ustanovení stanoví, že „jde-li o práva potřebná pro uskutečnění stavby dopravní, vodní nebo energetické infrastruktury, je podmínka přípustnosti vyvlastnění spočívající v nemožnosti získat tato práva dohodou nebo jiným způsobem splněna, pokud byl vyvlastňovanému doručen návrh na uzavření smlouvy o získání práv k pozemku nebo ke stavbě, která jsou předmětem vyvlastnění, a smlouva nebyla ve lhůtě 60 dnů ode dne doručení návrhu uzavřena, přestože se vyvlastnitel nejméně 30 dnů před podáním žádosti o vyvlastnění pokusil s vyvlastňovaným o návrhu smlouvy jednat“.
26. Ustanovení § 3b odst. 1 liniového zákona stanoví, že „získávají-li se potřebná práva podle § 3a koupí, sjednává se v kupní smlouvě kupní cena ve výši a) ceny stanovené znaleckým posudkem vynásobené koeficientem 8 v případě pozemku s výjimkou stavebního pozemku, nebo b) ceny stanovené znaleckým posudkem vynásobené koeficientem 1,5 v případě stavebního pozemku nebo stavby“. Odst. 2 dále stanoví, že „znalecký posudek, který je podkladem pro navržení výše kupní ceny v návrhu kupní smlouvy, stanoví cenu ve výši obvyklé ceny pozemku nebo stavby, včetně všech jejích součástí a příslušenství. Nelze-li stanovit cenu ve výši obvyklé

ceny pozemku nebo stavby, stanoví znalecký posudek cenu ve výši zjištěné ceny pozemku nebo stavby. V takovém případě obsahuje znalecký posudek zdůvodnění nemožnosti stanovení ceny ve výši obvyklé ceny pozemku nebo stavby. Ocenění se provede podle oceňovacího předpisu a cena pozemku nebo stavby se ve znaleckém posudku určí vždy podle jejich skutečného stavu ke dni určení ceny ve znaleckém posudku; přitom se nepřihlédne k jejich zhodnocení nebo znehodnocení v souvislosti s tím, že jsou určeny k uskutečnění stavby dopravní infrastruktury. Při ocenění se rovněž nepřihlédne k navýšení obvyklé ceny jiného pozemku nebo stavby koeficienty podle odstavce 1. Oprávněný investor je oprávněn nechat vyhotovit jediný znalecký posudek pro více pozemků či staveb určených pro stavbu dopravní infrastruktury, tak aby znalecký posudek pokryl celé území dotčené stavbou nebo některou jeho část“ (pozn.: zdůraznění provedl krajský soud).

27. Předně musí krajský soud upozornit, že námitky žalobců nesměřovaly vůči náhradě za vyvlastnění, jak tvrdil žalovaný. Vznesené námitky se týkají posudku, který sloužil jako podklad pro návrh kupní smlouvy, a návrhu kupní ceny, která z posudku vycházela. V případě takových námitok se jedná o otázku zákonnosti postupu v průběhu kontraktačního procesu, a tedy otázku splnění jedné z podmínek pro možnost přistoupení k vyvlastnění ve vyvlastňovacím řízení. Proto se touto skutečností musí zabývat jak správní orgán, tak na základě vznesené námitky také správní soud (srov. rozsudek NSS ze dne 28. 7. 2021, č. j. 1 As 176/2019-53, body 29-32).
28. Citované ustanovení § 3b odst. 2 liniového zákona upravuje způsob, jakým má být určena cena pozemku nebo stavby, jenž má být předmětem omezení či odnětí vlastnického práva. Znalec je povinen, pokud je to možné, určit cenu obvyklou pozemku či stavby, a to vždy podle skutečného stavu. Přitom nesmí přihlídnout k případnému zhodnocení či znehodnocení pozemku či stavby v souvislosti s tím, že jsou určeny ke stavbě dopravní infrastruktury. Smyslem tohoto ustanovení je, aby byla určena cena obvyklá tak, jako by ke stavbě dopravní infrastruktury vůbec nemělo dojít. Toto pravidlo se uplatní nejen vůči samotnému stanovení ceny, ale i vůči určení charakteru pozemku, neboť jeho určení má zásadní význam pro stanovení ceny obvyklé. Je totiž notorií, že cena stavebního pozemku je diametrálně odlišná od ceny pozemku nestavebního.
29. Osoba zúčastněná na řízení u jednání uvedla, že pozemek parc. č. XA nebyl znalcem posouzen jako stavební z důvodu, že na něm má být umístěna dálnice D1 v úseku Ř.-P., ale kvůli přípojce elektrické energie k zahradní stavbě. Toto tvrzení je ale v příkrém rozporu s tím, co vyplývá ze správního spisu.
30. Z návrhu kupní smlouvy ze dne 14. 6. 2021 vyplývá, že cena ve výši 104 430 Kč byla stanovena na základě znaleckého posudku č. X ze dne 18. 7. 2020. Znalec v tomto posudku k oceňovanému pozemku uvedl, že se jedná o oplocenou zahradu v lokalitě se zahradními a rekreačními objekty. Pozemek je určen k zastavění liniovou stavbou dálnice D1 v úseku Ř.-P. a vzhledem k pravomocnému územnímu rozhodnutí se jedná podle § 9 zákona o oceňování majetku o stavební pozemek (bod 1.11 posudku). Ačkoliv to znalec výslovně neuvádí, je z uvedeného zřejmé, že předmětný pozemek posoudil jako stavební na základě § 9 odst. 2 písm. a) bod 2 zákona o oceňování majetku, podle kterého se stavebními pozemky (nezastavěnými) rozumí pozemky evidované v katastru nemovitostí v jednotlivých druzích pozemků, které byly vydaným územním rozhodnutím určeny k zastavění. Jediné územní rozhodnutí, které znalec v tomto bodě posudku zmínil, však bylo právě územní rozhodnutí o umístění dálnice.

31. Znalec v uvedeném bodu jednak uvedl, že vzhledem k pravomocnému územnímu rozhodnutí posoudil předmětný pozemek jako stavební, současně v něm uvedl, že na základě liniového zákona nepřihlédl při zařazení a ocenění předmětného pozemku k vydanému územnímu rozhodnutí. Uvedená tvrzení jsou ale ve vzájemném rozporu. Ani z dalších částí posudku není patrné, proč byl pozemek parc. č. XA posouzen jako stavební, když sám znalec uvedl, že se jedná o pozemek užívaný jako zahrada. Z posudku rozhodně nelze dovodit, že by byl posouzen jako stavební z důvodu existence elektrické přípojky. Podle názoru soudu znalec sice deklaroval, že při určení druhu pozemku nepřihlédne k tomu, že je určen k výstavbě liniové stavby, nicméně tak ve skutečnosti nepostupoval a druh pozemku určil s ohledem na pravomocné územní rozhodnutí o umístění dálnice D1 v úseku Říkovice-Prerov. V návaznosti na to znalec určil obvyklou cenu pozemku parc. č. XA porovnávacím způsobem, kdy porovnal ceny podle realizovaných a inzerovaných prodejů obdobných nemovitostí (str. 6 znaleckého posudku). V této souvislosti ale není zřejmé, zda posuzované nemovitosti byly rovněž stavebními pozemky, nebo pozemky nestavebními. Lze uzavřít, že znalec postupoval v rozporu s § 3b odst. 2 liniového zákona a druh pozemku určil na základě nesprávných kritérií, přičemž jeho posudek je vnitřně rozporný. V důsledku toho byla stanovena nabídková cena v rozporu s § 3b odst. 1 liniového zákona. Námitky žalobců jsou proto důvodné.
32. Pro úplnost je vhodné (byť jen stručně) vypořádat také zbylé námitky žalobců týkající se kontraktačního procesu. K nemožnosti dosáhnout dohody k získání potřebných práv podle § 3 odst. 2 a 6 liniového zákona se již zabýval NSS a dospěl k závěru, že předmětná ustanovení „*nestanoví speciální pravidlo pro to, kdy je možné považovat úsilí vyvinuté vyvlastnitelem k dosažení dohody za postačující pro splnění podmínky přípustnosti vyvlastnění (dle § 5 zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě). Toto ustanovení pouze specificky upravuje pravidla pro doručování návrhu na uzavření smlouvy. I v případě, který spadá do působnosti zákona č. 416/2009 Sb., je proto nutno zkoumat, zda bylo v silách vyvlastnítele dosažení dohody s vyvlastňovaným. Nemůže jít pouze o formální snahu o uzavření dohody spočívající v tom, že vyvlastnitel toliko zašle vyvlastňovanému návrh na uzavření kupní smlouvy a nikterak nereaguje (či reaguje zástupnými důvody) na jeho případné alternativní požadavky (jako např. na uzavření směnné smlouvy). Zásadně ovšem platí, že míra aktivity vyžadovaná po vyvlastniteli se mimo jiné odvíjí od aktivity vyvlastňovaného a od toho, zda jeho požadavky svědčí o jeho skutečném zájmu předejít rozhodnutí o vyvlastnění uzavřením dohody*“ (rozsudek NSS ze dne 23. 10. 2014, č. j. 7 As 174/2014-44, č. 3188/2015 Sb. NSS).
33. Z obsahu správního spisu a provedených důkazů (zejména ze vzájemné korespondence mezi žalobci a osobou zúčastněnou na řízení) vyplývá, že osoba zúčastněná na řízení měla snahu vyhovět všem konkrétním požadavkům žalobců. Předně vysvětlila žalobcům, proč již není předmětem výkupu pozemek parc. č. XB. Tento pozemek skutečně již nebude zasažen stavbou dálnice, resp. konkrétně stavebním objektem SO 153, to zcela zřetelně vyplývá z koordinačního situačního výkresu, který je součástí správního spisu (srov. též str. 12 změnového rozhodnutí vydaného Magistrátem města Olomouce dne 19. 11. 2019, které tuto skutečnost deklaruje). Navíc osoba zúčastněná na řízení nabídla žalobcům odkup pozemku parc. č. XB i v průběhu správního řízení, avšak to žalobci odmítli.
34. Další zásadní připomínky žalobců se týkaly zajištění přístupu na zbylé pozemky žalobců (XB, XC a XD), výstavby oplocení a přemístění elektrické přípojky. Osoba zúčastněná na řízení k těmto připomínkám žalobcům po celou dobu uváděla, že přístup bude zajištěn

pomocí stavebního objektu X – Souběžná polní cesta podél silnice I/55 vpravo. K oplocení a přeložce elektrického vedení sice osoba zúčastněná na řízení v dopise ze dne 4. 10. 2021 sdělila žalobcům pouze to, že tyto nemohly být realizovány pro absenci přístupu na pozemek parc. č. XB, nicméně i z předchozí komunikace je zjevné, že osoba zúčastněná na řízení počítá s vybudováním oplocení a přeložením elektrické přípojky že žalobci o tom vědí. To je patrné např. z dopisu žalobců ze dne 22. 12. 2016, ze zápisu z 15. 2. 2017.

35. O tom, že předmětné stavby jsou součástí stavby dálnice D1 v úseku Ř.-P., srov. str. 88, 89 a 100 změnového rozhodnutí ze dne 19. 11. 2019, z něž vyplývá, že jak stavby elektrické přípojky, tak oplocení budou realizovány i na pozemku parc. č. XB. To ale ještě není důvodem pro to, aby byl i uvedený pozemek předmětem odkupu či vyvlastnění. K umístění těchto staveb postačí pouhý souhlas žalobců. Budou totiž vybudovány na náklady osoby zúčastněné na řízení a budou sloužit žalobcům. Je jen na nich, aby umožnili osobě zúčastněné vybudovat na její náklady elektrickou přípojku a oplocení na pozemku parc. č. XB. Pokud tak neučiní, jde to k jejich tíži. Pro odkup pozemku parc. č. XB a též zbylých pozemků parc. č. XC a XD neexistuje žádný rozumný důvod. Žalobcům k nim rozhodně nezbude jen „holé vlastnictví“, jak namítali u ústního jednání. Tyto pozemky budou mít vybudovanou novou příjezdovou komunikaci, budou oploceny a zůstane zachováno také napojení na elektrickou energii. Vyvlastněný pozemek parc. č. XA má rozlohu 118 m². Zbylé pozemky mají rozlohu 1 848 m². Soudu tedy není jasné, proč by nebylo možné zbylé pozemky žalobců dál využívat jako zahradu. Krajský soud také rozhodně nepovažuje návrh kupní smlouvy ze dne 14. 6. 2021 za nevyvážený z důvodu ujednání o povinnosti vyklidit pozemek parc. č. XA. Jedná se o zcela pochopitelnou povinnost, která vyplývá ze změny vlastnického práva. Lze tak uzavřít, že osoba zúčastněná na řízení projevila snahu vyhovět zásadním a konkrétním požadavkům žalobců a její snahu o dosažení dohody nelze označit za čistě formální. Nicméně na druhou stranu, pokud se s uvedenými stavebními objekty v rámci výstavby dálnice skutečně počítá, není rozumného důvodu, aby nebylo ujednání o jejich realizaci v kupní smlouvě zahrnuto.
36. Poslední spornou skutečností byl přístup žalobců k jejich pozemkům v průběhu výstavby dálnice, resp. stavebního objektu X. Z fotodokumentace, která je součástí spisu, vyplývá, že přístup pro pěší je značně ztížen, nicméně je možný (o čemž svědčí také shodná tvrzení účastníků). Příjezd motorovými vozidly je znemožněn. Žalobci však s touto skutečností mohli počítat a přemístit potřebnou techniku k údržbě zahrady ještě před tím, než byla dosavadní cesta zničena v důsledku výstavby. Navíc nelze přehlédnout, že dosavadní (nyní již zničená) přístupová cesta se nenachází na vykupovaném pozemku parc. č. XA. Na něj bude v podstatě přesunuta. I kdyby tedy nedošlo k výkupu pozemku parc. č. XA, resp. k odnětí jeho vlastnického práva, nic by to na nemožnosti příjezdu vozidlem žalobců k jejich pozemkům v průběhu výstavby nezměnilo. Proto ani nebylo nutné tuto skutečnost řešit v rámci kontraktačního procesu.
37. Závěrem krajský soud upozorňuje žalovaného, že v případě, kdy podle § 4a odst. 1 liniového zákona vyvlastňovací úřad ve vyvlastňovacím řízení, které se týká práva k pozemku nebo ke stavbě potřebného k uskutečnění stavby dopravní, vodní nebo energetické infrastruktury vymezené v územním rozvojovém plánu nebo v zásadách územního rozvoje a uvedené v příloze k tomuto zákonu, dospěje k závěru, že podmínky pro vyvlastnění jsou s výjimkou určení výše náhrady za vyvlastnění splněny, vydá na žádost vyvlastnítele mezitímní rozhodnutí obsahující výroky podle § 24 odst. 3 zákona o vyvlastnění. Posledně uvedené ustanovení ani jiné ustanovení zákona o vyvlastnění ani

liniového zákona však nedává vyvlastňovacímu úřadu pravomoc rozhodnout o povinnosti vyvlastnítele uhradit zálohu vyvlastňovanému. Takový výrok je ostatně nadbytečný, neboť povinnost vyvlastnítele uhradit zálohu na náhradu a tomu odpovídající nárok vyvlastňovaného vyplývají přímo z § 4a odst. 5 liniového zákona, který zároveň specifikuje jak její výši (dle znaleckého posudku), tak i dobu splatnosti (srov. též rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 4. 2022, č. j. 61 A 7/2021-228).

C. Závěr a náhrada nákladů řízení

38. Vzhledem k výše uvedenému krajský soud podle § 78 odst. 1 a odst. 4 s. ř. s. zrušil rozhodnutí žalovaného a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Žalovaný je v dalším řízení vázán právním názorem zaujatým krajským soudem (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
39. O náhradě nákladů řízení mezi účastníky rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. tak, že žalovaný byl s ohledem na úspěch žalobců ve věci zavázán k náhradě jimi vynaložených nákladů. Podle § 57 odst. 1 s. ř. s. je odměna zástupce a jeho hotové výdaje nákladem řízení. Ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. pak právo na náhradu nákladů řízení spojuje toliko s náklady řízení, které byly účelně vynaloženy.
40. Jelikož byly jednotlivé úkony obou žalobců totožné, vztahuje se hodnocení soudu na oba z nich. Jako účelné náklady soud posoudil zaplacené soudní poplatky v celkové výši 4 000 Kč za každého z žalobců (3 000 Kč za žalobu a 1 000 Kč za návrh na přiznání odkladného účinku žalobě).
41. Dále soud jako účelné náklady posoudil tyto úkony podle § 11 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“): příprava a převzetí zastoupení, další porada s klienty ze dne 17. 6. 2022, podání žaloby, podání návrhu na přiznání odkladného účinku žalobě, replika k vyjádření osoby zúčastněné na řízení, další porada s klienty dne 13. 10. 2022 a účast u ústního jednání dne 18. 10. 2022. Za tyto úkony náleží zástupci žalobce odměna podle § 7 bod 5 advokátního tarifu, dále snižená o 20 % dle § 12 odst. 4 advokátního tarifu ve výši 2 480 Kč s výjimkou návrhu na přiznání odkladného účinku žalobě, u kterého je odměna poloviční podle § 11 odst. 2 písm. a) a odst. 3 advokátního tarifu (srov. např. rozsudek NSS ze dne 19. 9. 2018, č. j. 8 Azs 111/2018-39). Odměnu za další porady s klienty ze dne 17. 6. 2022 a ze dne 13. 10. 2022 však soud přiznal toliko vůči žalobci a), jehož podpis je na příslušných záznamech patrný, z čehož lze usoudit, že pouze žalobce a) se předmětných porad účastnil. Podpis žalobkyně b) na žádném ze záznamů není a nebylo tak prokázáno, že by se jich účastnila. Odměna advokáta za žalobce a) činí 16 120 Kč, za žalobkyni b) 11 160 Kč.
42. Jako neúčelné náklady soud vyhodnotil nahlížení do spisu u žalovaného dne 13. 6. 2022. S ohledem na to, že tento úkon předchází podání žaloby, měl by být součástí přípravy zástupce žalobce k podání žaloby. Sdělení zástupce žalobce, že nesouhlasí s rozhodnutím bez nařízení ústního jednání, je bagatelní úkon, který nemůže být posouzen jako úkon ve smyslu § 11 advokátního tarifu. Jako neúčelnou dále soud považuje repliku žalobce k vyjádření žalovaného, neboť tento úkon je obsahově totožný jako replika žalobců k vyjádření osoby zúčastněné na řízení, za který byla přiznána odměna.
43. Za každý úkon právní služby náleží zástupci žalobců paušální náhrada účelně vynaložených výdajů ve výši 300 Kč za každý úkon podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Tato náhrada náleží za jeden úkon právní služby bez ohledu na to, za kolik klientů je tento úkon činěn (srov. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 18. 4. 2018, č. j. 48 A

118/2016-200, bod 58 a judikaturu tam uvedenou). Soud proto přiznal žalobcům paušální náhradu hotových výdajů za 5 úkonů právní služby, tj. 1 500 Kč a tuto částku stejným dílem rozdělil mezi žalobce. Žalobci a) dále přiznal soud paušální náhradu hotových výdajů za další porady ze dne 17. 6. 2022 a ze dne 13. 10. 2022 v celkové výši 600 Kč.

44. Jelikož zástupce žalobců prokázal, že je plátcem DPH, přiznal mu soud její náhradu ve výši 21 % počítaných u každého z žalobců z odměny a paušální náhrady výdajů.
45. Celkové účelně vynaložené náklady žalobce a) činí 25 138,70 Kč. Celkové účelně vynaložené náklady žalobkyně b) činí 18 411,10 Kč.
46. O náhradě nákladů řízení osoby zúčastněné na řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 5 s. ř. s. tak, že jí náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť jí soud v řízení neuložil žádnou povinnost.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné soudní rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

Olomouc 18. října 2022

Mgr. Barbora Berková v. r.
předsedkyně senátu